

Comomeer en omringende dalen

Jaargang 2019, nr. 6

¹ Tekst en foto's Ruud en Ralph en Ina Metselaar – www.comomeerinfo.nl

Tremezzina

De gemeente Tremezzina bestaat uit de dorpen Tremezzo, Mezzegra, Lenno en Ossuccio. Het gebied was al in de prehistorie bewoond, zoals blijkt uit vondsten in de buurtschappen Volesio en Intignano. In de middeleeuwen kozen de dorpen de zijde van het eiland Comacina en Tremezzo werd tijdens de tienjarige oorlog tussen Como en Milaan (1118-1127) grotendeels verwoest door Como. In de 18^e eeuw zien we een explosieve groei van het toerisme gepaard gaand met de bouw van vele villa's en internationale hotels. De twee bekendste publiektrekkers zijn de villa Balbianello in Lenno en de villa Carlotta in Tremezzo; ik heb ze uitvoerig besproken in de Nieuwsbrieven 6(2016) en 2(2010). Als u een van deze villa's bezoekt is het de moeite waard een korte stop te maken bij het hieronder beschreven park bij Villa Meier.

Tremezzo

Vanuit het noorden komend passeren we eerst Villa Carlotta en daarna komen we in het dorp met rechts het hotel Bazzoni.

Hotel Bazzoni

Hotel Bazzoni

In de nacht van 29 op 30 april 1945 werd dit hotel door een bommenwerper verwoest, waarbij 17 personen omkwamen. De nationaliteit van het vliegtuig is nooit achterhaald. Een van de onderstellingen is dat de Duitsers

hiermee wraak wilden nemen voor de moord op Mussolini die de dag ervoor plaats vond in het nabij gelegen Mezzegra. Dit verhaal werd op 3 mei 1945 gepubliceerd door het Oostenrijkse persagentschap AAP. Anderen echter beweren dat de geallieerden hiermee wraak wilden nemen omdat de dood van Mussolini tegen hun bevel was uitgevoerd. Zeker is wel dat vliegtuigen van de Amerikaanse 12 luchtdivisie luchtaanvallen uitvoerden op het Duitse konvooi waarin Mussolini zich verscholen hield.

---

¹ Verzoeken om toezending per email aan: rmetselaar@on.nl

Iets verderop passeren we de kerk van S. Bartolomeo aan de rechterkant, ter hoogte van de aanlegsteiger van de draagvleugelboten. Dan volgt rechts de Via Patrizio Peduzzi, die naar het gemeentehuis leidt. Op de hoek van deze straat en de Via Regina ligt villa Mainona (of Meier).

Villa Mainona(= Villa Meier)

Deze villa herbergt nu het ecomuseum. In 1918 kocht de familie Meier op deze plaats de 17^e - eeuwse villa Hortensia, maar deze werd het jaar daarop door een brand in de as gelegd. Daarop gaf Roberto Meijer, een rijke katoenfabrikant uit Milaan, de architect Lingeri de opdracht een villa in dezelfde stijl te bouwen. Dit werd een villa in neoklassieke stijl, gelegen in een romantisch park met fonteinen, een bootsteiger en een strand.

Het park Teresio Olivelli

Het park, dat bij de villa Meier behoorde ligt er direct tegenover. Het is zeer de moeite waard dit te bezoeken. Er staan prachtige bomen, zoals een elegante Pious devonia, een grote kamferboom, een oude Calocedrus decurrens (wierrookceder), een pad dat overdekt wordt door parapluvormige bomen, veel Taxodium distichum (moerascipres) en grote cipressen die met hun wortels in het water staan.

Langs het water is een mooi bewerkt stenen hekwerk en een fraaie stenen trap naar het water. Opvallend is de grote fontein met links en rechts van de centrale vrouwenfiguur putti op een vis, die water naar de vrouw spuiten. Iets verderop zien we een achthoekig gebouwtje, de “Tarocchiera” uit begin 18^e eeuw. Bij de restauratie in 2008-2009 werd het gewijd aan luitenant Teresio Olivelli, een partizaan die De Gouden Medaille voor Militaire Moed ontving. Binnen vinden we Olivelli’s “het gebed van een rebel” en een opschrift van de jurist Piero Calamandrei. Aan het eind van het park, achter de tarocchiera is een bar met terras. Bij de restauratie werden ook de paden die Lingeri er ontworpen had, weer hersteld en werden de trappen schoongemaakt. Lingeri was ook de ontwerper van de grote, dubbele trappen die van achter de fontein naar de brug leiden die over de Via Regina werd gebouwd naar het deel

van het park aan de andere kant van de provinciale weg. Hij vond hier duidelijk inspiratie bij de Villa Colonna in Rome. Als we de weg oversteken komen we in het deel van het park waarin Villa Meier ligt; er om heen zien we nog een aantal zeer fraaie villa's, terwijl het park aan de linkerkant wordt begrensd door de kerk van S. Lorenzo.

De parochie kerk van S. Lorenzo

De oorspronkelijk middeleeuwse kerk werd in 1609 geheel gerestaureerd en nadat ze in 1637 als parochiekerk was gewijd, in 1686 vergroot. Tussen het eind van de 19^e eeuw en 1934 werd ze nogmaals grondig verbouwd. Het is nu neogotisch gebouw met een grote klokkentoren. In de kerk vinden we vele barokke werken waarvan er twee artistiek uitspringen het eerste is een doek in de derde kapel links van Federico Bianchi, voorstellend de *Madonna met kind en S. Antonio van Padua*, het tweede is dat van Giuseppe Bartolomeo Chiari *de heiligen Antonio Abt en Sebastiaan en Rocco*, in de derde kapel rechts; beide uit de laatste vier decennia van 1700 in typisch romaanse barok.

Als we nog een 700 m verder rijden over de Regina dan ligt links, meteen na de brug over het riviertje Bolvedro de Villa Amila.

Villa Amila (foto Lorenzo Mussi, met permissie regione lombardia)

Villa AMILA

In het begin van de 20ste eeuw werden er in Tremezzo bouwde de befaamde architect Pietro Lingeri hier de villa Amila in de stijl van het rationalisme.² De villa werd in 1931 gebouwd voor de Italiaanse Motorboot Associatie AMILA. Helaas ging de club al in 1938 failliet en werd het gebouw vier jaar later gekocht door de Europees roeikampioen Sandro de Col. Hij woonde hier tot 1950 toen hij omkwam bij een speedbootwedstrijd voor de Grote Prijs van Frankrijk. In 1947 heeft Lingeri de bovenverdieping omgebouwd tot woonruimte.

Het gebouw ligt op een sterke helling tussen de Via Regina en het meer en de architect heeft dit opgevangen door twee duidelijk onderscheiden verdiepingen. De bovenverdieping met een prachtig uitzicht was een representatieve ruimte, daaronder lag de sportieve ruimte. Opvallend zijn de half-cilindervormige torens waarbinnen een wenteltrap ligt. De vorm van het gebouw doet denken aan een schip.

Mezzegra

Kort na Bolvedro bereiken we Mezzegra, de plaats waar Mussolini werd gefusilleerd en met de parochiekerk van S. Abbondio in het buurtschap Bonzanigo.

De laatste nacht van Mussolini

Op 27 april 1945 werd Mussolini in Dongo uit de Duitse kolonne gehaald toen hij probeerde met een Duitse militaire kolonne te ontsnappen naar Duitsland. Die nacht werd hij met zijn minnares, Clara Petacci, naar de villa van Giacomo en Lia De Maria in Bonzanigo gebracht. Die nacht vertrok Walter “Kolonel valerio” Audisio, een officier van het korps Vrijwilligers van de Vrijheid (CVL) vanuit Milaan naar Dongo met de opdracht het decreet van het Nationaal Comité voor de Bevrijding van Noord Italië (CLNAI) van 26 april uit te voeren, waarin het doodsvonnis werd uitgesproken over “De leden van de fascistische regering en zijn leiders, schuldig aan de onderdrukking van de grondwettelijke rechten, het vernietigen van individuele vrijheden, de vorming van het fascistische regiem, het compromitteren en verraad van het land en het veroorzaken van de huidige catastrofale toestand”. Audisio werd vergezeld door Aldo “Guido” Lampredi, een officier van het CVL en Michele “Pietro” Moretti, politiek commissaris van de 52ste Garibaldi Brigade “Luigi Clerici”. In de ochtend van 28 april werden Mussolini en Petacci per auto naar Giulino di Mezzegra gebracht, een paar honderd meter verderop en om 16.10 u voor het hek van Villa Belmonte geëxecuteerd. Op deze plaats vinden we nu een gedenkplaat tegen de muur.³

² Zie over het rationalisme de Nieuwsbrieven 6(2014) en 3(2015)

³ Zie Nieuwsbrief 3(2013) en mijn boek “De geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog aan het Comomeer”.

Foto's op voorgaande pagina: De plaats waar Benito Mussolini en Clara Petacci werden gefusilleerd en het gedenkbord dat op die plaats is aangebracht

De kerk van S. Abbondio

Deze kerk wordt gerekend tot een van de belangrijkste aan het meer. Ze werd in de 18^e eeuw gereconstrueerd, maar de romaanse kerk, rechts ervan, werd daarbij gespaard en werd parochiehuis. Van de oorspronkelijk 12^e-eeuwse kerk is weinig terug te vinden en ook veel van de oudste schilderijen zijn verdwenen. Uit ongeveer 1630 dateert het schitterende altaar in de vorm van een tempeltje. De oudste fresco's vinden we op de muren: rechts *de heiligen Marcus, Abbondio en Johannes*, tegen de achterwand van de voorgevel het *Laatste Avondmaal* en links *de heiligen Lucas en Johannes*. Van grote kunstzinnige betekenis is ook de beschildering van de koepel door Giulio Quaglio (1714-1716) met *de glorie van S. Abbondio bij de aanwezigheid van de Drie-eenheid en het Hemelse Hof*. De zwart marmeren altaren met *Engelen* in wit marmer, de polychrome preekstoel links achter en de balustrade komen uit Genua uit begin 18e eeuw. Van grote waarde zijn ook het doek met de *Madonna met Kind en heiligen* op het tweede altaar rechts en het hoofdaltaar met beelden van *engelen* en *S. Abbondio* op een sokkel met één van zijn *wonderen*.

Bij de kerk heeft u een schitterend uitzicht richting Bellagio en de golf van Lenno met op de achtergrond het Grigna gebergte.

Voor wandelaars is het wellicht interessant te weten dat er een wandelroute van ca. 10 km is uitgezet onder de naam "Greenway del Lago di Como". De route volgt de oude Via Regina en loopt door Colosso, Sala Comacina, Ossuccio, Lenno, Mezzegra, Tremezzo en Griante. U kunt een Engelse beschrijving vinden op internet op de site <https://greenwaylagodicomo.com/en>